

# KUSTBON

== Veckotidning för svenskarna i Estland. ==

|   |   |  |  |                |
|---|---|--|--|----------------|
| Tredje årg.<br><b>N<sup>o</sup> 13.</b> | <b>Prenumerationspris.</b>  | Utgives av Svenska Folkförbundet<br>i Reval alla onsdagar. | <b>Annonspris.</b>   | 14 april 1920. |
|   | 1 månad Mk. 1:50<br>helt år " 18:—<br>I Sverige:<br>1 månad Kr. 0:50<br>helt år " 6:—<br>I Finland:<br>1 månad Fmk. 1:—<br>helt år " 12:— |  |  |                |
|   |   | Ansvarig redaktör: N. Blees.                               | 30 penni pr mm.<br>I Sverige:<br>10 öre pr mm.<br>I Finland:<br>20 penni pr mm.<br>För annons, som införes<br>10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt. |                |
|   |   | Redaktionens adress: Riddargatan 3, Reval                  |  |                |

## Varför folken tala olika språk.

Professor J. Bergman föreläser i Reval.

Söndagen den 11 dennes höll professor J. Bergman inför en talrik revalssvensk publik å S. O. V. lokal härstädes en högst intressant föreläsning över ovannämnda ämne. Det torde knappast förut ha förekommit att en professor föreläst på svenska i Reval. Den stora nyheten hade därför också lockat många intresserade. Man behövde icke heller ångra den aftonen, ty ingen hade blivit besviken, utan alla voro alldeles hänfödda av det medryckande föredraget, som i huvuddrag innehöll följande:

Frågan om uppkomsten av så grundväsentliga olikheter som mellan t. ex. neger-språken å ena sidan och de mongoliska språken å den andra eller mellan dessa och de indoeuropeiska är på forskningens nuvarande stadium omöjlig att besvara, men vad de indoeuropeiska språken beträffar, kan man i det väsentliga följa deras historiska utveckling.

Samtliga indoeuropeiska språk (d. v. s. de som talas av Europas flesta folk — lappar, finnar, ester, madjarer och turkar undantagna — samt av hinduer och vissa andra folk i södra och sydvästra Asien) härstamma från ett gemensamt urspråk, som talades någon gång under stenåldern, medan de indoeuropeiska folkens förfäder ännu bodde samlade inom ett begränsat område.

Detta urspråk, omfattande några hundra ordstammar, återfinnes som gemensamt arv även i de nuvarande indoeuropeiska språken. Dit höra bl. a. räkneorden, t. ex. två på svenska two på engelska, dva på ryska och ungefär lika på sanskrit, dyo på grekiska duo på latin v. s. v. Man märker tydligt det gemensamma ursprunget medan däremot samma räkneord på lappska, finska och estniska heter kaks — vilket jämte mycket annat visar dessa språks absolut främmande och från de indoeuropeiska språken artschilda karaktär.

På samma sätt pater (latin), pater (grek.), pitär (sanskrit), fader (svensk.), father (eng.), Vater (tyska) o. s. v. men isa på estniska.

Första orsaken till uppkomsten av språkskillnaderna inom den indoeuropeiska världen torde ha varit folkens utflyttningar, varigenom vissa grupper kommo bort från urhemmet och var på sitt skilda håll i mån av stigande kultur och nya erfarenheter (nya djur, växter, redskap m. m.) ökade sitt ordförråd oberoende av varandra, varigenom det nya ordförrådet blev olika och endast det gemensamma språkarvet från urhemmet lika.

Därnäst komma de i språkets levande organism inneboende lagar, som även inom samma geografiska område med tiden framkalla förändringar både i ordens form och i deras betydelse, varpå en mängd exempel anfördes.

Slutligen tillkommer den vidsträckta förekomsten av lånord i språken, beroende på folkens olika historiska utveckling och geografiska läge (på svenskan ha särskilt latinet — genom katolska kyrkan under medeltiden — tyskan — genom hansestädernas maktställning — och senare franskan inverkat).

De olika grenarne inom den indoeuropeiska språkstammen äro av olika ålder. Svenska språket hör till den germanska grenen. Ännu för c:a 2000 år sedan torde alla germaner talat i huvudsak samma språk; differentieringen mellan tyska, holländska och skandinaviska har skett senare. Ännu för 1000 år sedan talade alla skandinavier ännu samma språk, som runstenarna vittna om. Deras språk är lika från nordliga Norge till sydligaste Danmark och östligaste Sverige.

## Aiholands landsting.

Glädjande är att min artikel "Vi fordra", rönt beaktande av så kända signaturer, som "H. P." och "N. B." Ehuru de båda skribenterna icke tyckas dela min mening, kan man likväl i deras uttalanden spåra en viss förståelse för saken. Min artikel, som var alldeles för kortfattad, för att i allo vara upplysande, tarvar måhända en närmare förklaring, samtidigt som jag bemöter nämnda uttalanden.

Signaturen "H. P." framlägger i nr 9 av "Kustbon" vår nationella organisation. Uttalandet riktar sig visserligen icke direkt mot min artikel, men om förf. verkligen tror att

denna organisation effektivt skall kunna skydda mot denationalisering, måste jag reagera. Frasen "folkminoriteterna kunna för ernäendet av nationella och kulturella mål, såvitt det icke strider mot rikets intressen, grunda motsvarande organisationer", är av noll och intet värde för vår nationella trygghet. Vad göra vi med en massa politiska institutioner, vad göra vi med det falska skimmer, som lånad makt förlänar, om "Nidhögg" allt fortfarande fridlyst får fräta på "Ygdrasils" rot, om avsvenskningen bland de breda lagren varken kan eller får förhindras. Eller menar "H. P." kanske att enbart folkets individuella motståndskraft skall kunna bjuda faran spetsen. Då hängiver han sig åt tomma utopier; bland alla folk, således också bland vårt, finnes det svagare själar, som ej kunna höja sig upp till nationalismens upphöjda nivå, och vilka förty måste blija förrädare mot gravgångna och ofödda slakten. Och förresten, vad göra vi med rättigheter, som folkmajoriteten (esterna) vilket ögonblick som helst kan slopa? Vi tillsätta ett kretsrad för Aiboland, vi vilja giva detta råd vissa vidsträckta befogenheter, men då ingripa rikets myndigheter och påstå att det strider mot det allmännas intressen. Vad göra vi då? Vi få tiga, ty folkmajoriteten bestämmer naturligtvis vad som strider mot rikets intressen och minoriteterna få vara nöjda.

Alltså, folkminoriteterna i Estland hava inga garantier för att de icke en dag uppgå i den estniska massan och försvinna. Vi böra följaktligen passa upp att ej låta slå blå dunst i ögonen på oss, ty en väcker dag se vi inga möjligheter att handla. Vem vill då böra ansvaret, när våra söner och döttrar en gång utbrista: "Då hade det varit möjligt, varför gjordes det icke då?"

Märket "N. B." ställer sig i sin artikel i nr 10 av Kustbon synnerligen oförstående till landstinget. Han utlägger förgäves de svenska landstingens organisation och program och konstaterar att de inte lämpa sig för svenskarna i Estland. Och detsamma hava vi ju alla konstaterat. Men inte behöver saken falla på det. Vårt landsting skall naturligtvis vara avpassat efter våra förhållanden. — Redan i hedenhös plögade de svenska bönderna sammankomma till s. k. ting, där aktuella frågor bringades till en kraftig lösning. Dessa ting hava utgjort utgångsformen för de moderna lands-

tingen. I Sverige behöver man ej frukta någon omedelbar avsvenskning, varför tingen där uteslutade befatta sig med ekonomiska frågor. I Östsvenskland, där kampen för språk och kultur står hård, utgöra landstingen (Finlands svenska och Ålands) främst en nationell kampfaktor som dock icke behöver undanskjuta de ekonomiska intressena.

Vi skulla konstuera Aibolands landstings sammansättning. Som jag redan i min tidigare artikel nämnde, måste varje kommun vara representerad. Proportionatiten skulle så mycket som möjligt behållas, dock så att antalet befullmäktigade icke skulle överstiga ett visst mindre tal t. ex. 20. Valen skulle ske enligt gamla demokratiska principer. Till en början kunde det bli svårt att verkställa allmänt val, men kunde ju kommunalfullmäktige utse representanter till det första tinget.

Landstingets uppgift kan här i alla detaljer omöjligt klargöras, ty som högsta representationen i ett självstyrelseområde, måste det hava många och vitt skilda åligganden. Dess främsta uppgift skulle emellertid bli att skaffa en fullt betryggande självstyrelse för Aiboland, vilken självstyrelse, en gång given, icke skulle kunna återtagas utan landstingets medgivande. Genom självstyrelselagen skulle naturligtvis landstinget få rättslig grund för sin existens och befogenhet. Som ett oeftergivligt krav måste uppställas, att Aibolands svens-

kar tillförsäkras hemortsrätt på sitt område, vilken hemortsrätt och därmed rätt att besitta jord icke kan förvärfvas utan landstingets medgivande. Här ha vi i grova drag landstingets stora uppgifter.

Vi behöva ej rygga tillbaka för att esterna icke behagat upptaga Aibolands landsting på sitt program. Det är nationernas självbestämningrätt, som nu är högsta lag, och om också alla Estlands kretsrad skulle ställa sig i vår väg, skulle likväl rådet i Paris vara mäktigt att förhjälpa oss till seger. — Men vi måste vara starka och framför allt eniga, för att de frågor, som kräva en snabb och kraftig lösning, skola lösas lyckligt och på ett sätt, som är värdigt ett skandinaviskt folk. Vi få ej glömma att den estniska nationalismen, nyss väckt, en dag kan växa sig stark och bli den orkan, som sopar bort de folkspillror, som av ödet förts upp på Estlands kuster. Då är det gott om vi svenskar redan byggt oss ett bålverk, som består genom århundraden. Nu är järnet varmt, nu skall det smidas. Men var är smedjemannen?

M. K.

## Fran utkiken

Nykterhetsfrågan har blivit "aktuell" även i vår nyfödda republik. Och det tack vare kriget, vilket med en svindlande hastighet bragt allt det sämsta inom mänskligheten

till mognad. Nu måste även på båda ögonen blinda inse rusdryckernas fördärvbringande egenskaper. Därför gnida också våra lagstiftare sina geniknölar, hur bäst oskadliggöra denna giftiga orm, alkoholodjuret. En del föreslå fullständigt rusdrycksförbud, andra begränsningar av friheten att fördärva sig själva. Ty, märk, frihet i allt, frihet att genom alkoholtillverkning beröva medmänskors sista brödbiten. (I Finland, en stor del av Amerikas Förenta Stater samt Island är rusdrycksförbudet redan infört.)

Vad är bäst för vårt "Eesti"? Naturligtvis rusdrycksförbud, bara lagen komme längre än på papperet. Men den, som känner våra förhållanden, folkets vanor och otillräckliga insikter om rusdryckernas djupgående verkningar, vår ordningsmakt, han tvivlar på förbudets kraft. Bättre inget förbud alls än att, såsom en av våra folkrepresentanter nyligen yttrade, göra största delen av våra medborgare till brottslingar. Brottslingar bleve dessa, för vilken lagen avsetts, brottslingar även lagens väktare. Ty ingenting är farligare än då folk får vana missbruka lagen. Det undergräver all samhällsordning. Alltnog, enligt min mening få vi till att börja med nöja oss med mindre inskränkningar å la Bratt. Staten skall beröva lönnbrännarnas deras skamliga inkomster genom att tillhandahålla "törstiga" bättre och billigare vara. Därmed räddades en ofantlig mängd livsmedel. Och vinsten komme ej i lönnbrännarnas och lönnkrögarnes fickor. Jag vet

## Margareta Eriksdotter Vasa.

Av Thorhild Malmberg.

I.

En dag på våren 1534 landade tre svenska skepp i Reval. Man erfor snart, att de medförde stathållaren i Viborgslän, greve Johan av Hoya, och hans maka, den svenska konungens egen syster, fru Margareta Eriksdotter Vasa.

Helt ung hade fru Margareta år 1515 blivit gift med riksrådet Joachim Brahe, som jämte hennes fader och flere andra av rikets yppersta män måste böja sitt huvud under bödelsyxan i Stockholms blodbad år 1520. Året därpå hade hon jämte sin mormoder, sin moder, tvenne ogifta systrar, sin moster, den berömda Kristina Gyllenstierna, och flera andra förnäma kvinnor förts i fångenskap till Köpenhamn. I det fruktansvärda Blå tornet ledo kvinnorna — och de späda barn flere av dem förde med sig — svårt av brist och vanvård, och dödligheten blev stor. Bland andra dogo fru Margaretas och Gustav Vasas moder, fru Cecilia av Eka, samt systrarna Märta och Emerentia, men märkvärdigt nog blev fru Margaretas späde son Peder Brahe vid liv. Först efter två år, 1523, då konung Kristian flytt från sina riken lösgävos de överlevande.

Med glädje och vemod återsågo säkert den nyvordna konungen och hans syster varandra. Gustav Vasa synes varit varmt fäst vid sin syster och på allt sätt velat främja hennes och hennes barns bästa. Bland de lysande ädlingar av utländsk börd, som konungen vid denna tid sökte fästa i sin tjänst, var greve Johan den främsta. År 1524 kom han över till Sverige och redan i början av augusti trolovades han med fru Margareta. Två månader senare erhöll greven Stegeborg i förläning, och söndagen efter tjugonedag jul år 1525 firade konun-

gen på Stockholms slott sin enda systems förmälning med gunstlingen, som snart erhöi Nyslotts och Viborgs län, senare även Kumogårds län, och, ehuru utlänning, utnämndes till riksråd samt fick befäl över allt krigsfolk i Finland. Helt säkert ansåg sig konungen härmed främja såväl systemens lycka som landets väl. Allt var ock i början gott: greven och grevinnan tycktes troget tjäna sin kunglige frände, under det denne bevakade Margaretas och hennes barns rätt i både Sverige och Danmark.

Då Margareta på våren 1525 reste över till Finland — hennes make hade i februari sänts i en beskickning till Danmark och kom till Finland först på hösten — medförde hon dit sina yngre barn, men lämnade i Skokloster två döttrar, Birgitta och Öllegård Brahe; den senare dog dock redan 1527, då konungen, förbittrad över att abbedissan avtvingat det döende barnet något löfte och iklätt henne nunnedräkten, lät en förtrogen, herr Eskil, och hans hustru, sedan de bevisat begravningen, från klostret avhämta och taga hand om Birgitta Brahe. — I nov. 1525 föddes i Viborg greve Johans och Margaretas äldsta barn.

I sept. 1528 reste greven, åtföljd av sin maka, på konungens befallning till Lybeck för att uppgöra räkningen på den skuld konungen ådragit sig under befrielsekriget. Fru Margareta återvände i början av år 1529 med en del av följet landvägen. Hemresan gick lyckligt och väl genom danskt område, men i Småland blevo de resande gripna av den upproriska allmogen och satta i fångelse i Jönköping, varifrån de senare fördes till Skara. Efter en månads fångenskap blevo de fångna slutligen frigivna, sedan konungen å egna, deras och deras anhörigas vägnar lovat fullständig glömska och förlåtelse. Fru Margareta ledsagades av två höggättade män till konungens troman, Gudmund Slotte,

i Vadstena och fortsatte därpå sin färd till konungen. Greven kom längre fram på året till Sverige, varefter makarne återvände till Finland.

I juli 1532 sände konung Gustav några skepp till Lybeck för att hämta sin väntade brud, Katarina av Sachsen-Lauenburg. ombord befann sig fru Margareta, åtföljd av många förnäma fruar och jungfrur, rikets marsk och många andra, riksråd och riddare. Motvind och stormar hindrade skeppens hemresa och gjorde länge brudens fader obenägen att släppa sin dotter. D. 8 september seglade äntligen skeppen med den kungliga bruden uppför Stockholms ström, d. 22 sept. firades konungens förmälning, och bröllopet stod i åtta dagar. Bland de ridderliga spel, som den unga drottningen till ära utfördes, märktes en tvekamp mellan två av rikets främsta män, rikmarsken Lars Siggeson Sparre och riksrådet Birger Nilsson Grip, vilka båda utvecklade den största kraft och smidighet. Slutligen kastade båda varandra samtidigt ur sadeln. Tvekampen påstås ha gällt Birgitta Brahes, fru Margaretas dotters, hand. På tisdagen efter förmälningen firade konungen i den stora danssalen på slottet hennes trolovning med herr Birger; bröllopet firades dock i Söderköping först d. 2 nov. 1533.

## GAMLA PÅSKSEDER.

Ur "Säringsmannen".

Påskan firades av våra förfäder under iakttagandet av en mängd seder och bruk. Det gällde främst att vidtaga mått och steg till skydd gentemot onda andemakter.

Dagarna före påsk kallades fordom dymelmässoveckan, och under denna tid var det särskilt häxorna man fruktade. Enligt gamla förordningar voro rena fester för-

väl att det är ett beskt piller för nykterhetsvännerna, men osäkert är, om f. t. annat bättre medel står att finna. Men sedan återstår upplysningsarbetet. Allmänheten skall bibringas en klar vetenskaplig uppfattning om alkoholens skadliga inverkan, lära förstå, att det är en skam att med vett och vilja beröva sig sitt sunda förstånd, berusade, se sig föraktade, ej beprisade. Och då vi ha en tillräcklig stark nykterhetsvänlig majoritet bakom ryggen, då utan tvekan till förbudet. De alkoholtörstiga må sen glävsas bäst de vilja. Men än så länge, då det knappast fins en helnykter på hundra, vore det mindre lämpligt tillgripa denna åtgärd. Vem skulle övervaka lagen, då nästan alla äro älskare av denna våtvara, det må nu vara hemproducerat eller fabriksmäsigt tillverkat, öl eller sprit. Sakta i backarna! Det för säkrast till målet.

Farbror Svenske.

## Svenska Estland.

### Reval.

Stadgarna för "Estlandssvenska Handelsbolaget" ha lämnats in till myndigheterna i och för registrering. Efter några dagar kan därför bolaget börja existera och verka för uppgivet ändamål. Vi hoppas på anslutning från alla våra svenska bygder.

bjudna under den "stumma veckan", som dymmelveckan lär betyda. Följaktligen måste allt vara tyst och stilla under dessa dagar. Efter dymmelonsdagen kl. 12 fick man ej sysselsätta sig med något arbete, som gick runt, t. ex. mala, spinna e. dyl.

Korstecknet hade stor betydelse. Över alla dörrar och öppningar i väggarna å såväl boningshus som ladugård ritade man kors med krita eller kol. Alla ugnsdon måste man placera inomhus, så att inte häxorna kunde få tag i dem, när de natten mellan dymmelonsdagen och skärtorsdagen foro till Blåkulla. Och i spiseln skulle elden släckas före solnedgången och spjället väl stängas, så att ej häxorna kunde komma in den vägen.

Skärtorsdagsmorgon ropa häxorna, stående på höga bärg och stenar: "Ko nytta i min bytta, så långt detta höres är sanket\*) mitt i år!"

I skymningen på såväl skärtorsdagen som påskaftonen brukade man lossa ett skott, ty, hette det, om trollpackorna höra smälten skola de falla ned. Påsklördagskväll tändes av samma anledning bål vid varje gård s. k. "påskabål" — ett namn och en sed som fortlever än på vissa orter — numera för nöjes skull.

Ljung Granskog.

Meningen med fastlagsriset eller påskriset var att föra livskraften till hemmet och allt vad som hörde därtill. Påskriset ansågs innehålla en lyckobringande kraft; därför brukade man också fästa några grenar över dörren för att bringa huset välsignelse och för att avvärja olycka och allt ont.

Avsikten att förskaffa sig ökad livskraft återfinnes också i bruket att äta så många ägg som möjligt på påskaftonen eller påskmorgonen.

E. Björk.

\*) Sanket = mjölk och smör.

### Ormsö.

På sitt senaste sammanträde den 31 mars har Ormsö kommunalråd enhälligt godkänt skolstyrelsens förslag att ingå till myndigheten med anhållan, att godset Magnushofs byggnader, trädgård och park måtte överlåtas åt kommunen för inrättandet av folkskola därstädes. Magnushofs mangårdsbyggnad är ett tvåvåningshus med ett stort antal salar och mindre rum och således för sagda ändamål mycket lämpligt. Ryska soldater hava visserligen anställt stor förödelse å ugnar, fönster och dörrar, men dessa reparationer komma att kosta endast en bråkdel av vad uppförandet av nytt tidsenligt skolhus med fyra klassrum och lärarebostäder skulle kostat.

Till Magnushofs skoldistrikt skulle höra byarna Bussby-Bynäs, Förby, Saxby, Kyrkslätt (Kärslätt), Borby, Fällana, Hullo, Rumpo, Håkabackan och Nyby med 250 elever eller 35—40 elev på varje årsklass efter sju årsklasser räknat. Varje lärare skulle således arbeta med endast en årsklass, vilket vore en stor fördel. Som en del byar hava ända till 5 verst till skolan, måste vid skolan inrättas internat med sov- och matsalar. Även trädgårdsskötsel, slöjd och möjligen även matlagning för flickor kunde införas på skolans program. Ja, Ormsö vore att lyckönska, om planen kunde förverkligas. Heder åt vårt kommunalråd, som så förstått uppskatta skolbildningens betydelse. — Andra skolkretsen skulle utgöras av byarna Rälby, Dyby, Norrby, Söderby, Hosby och Sviby med skolhus i trakten av Söderby. Elevantalet bleve här ca 120—140 med 18—20 elever i varje klass. Som två årsklasser här kunde sammanslås, bleve högsta lärareantalet här 4 personer, för båda skolorna sammanlagt 11—12 lärare. F. n. finns på Ormsö fyra svenskspråkiga folkskolor med 7 lärare. Förbykretsen med 48 skolpliktiga barn behöver ovillkorligen skola, således bleve det fem svenska skolor. Med 3 lärare på varje skola bleve det 15 lärare. Betänker man, att alla skolhusen behövde nybyggas, kan man förstå, att ett dylikt skolnät överstege kommunens krafter. Nu behöver endast Norrbykretsen nytt skolhus, så att förslaget två skoldistrikt blir det billigaste och bästa. Svårigheten blir endast ordnandet av internatet, men med god vilja blir även denna svårighet övervunnen. Det blir nu våra förespråkares uppgift insätta hela sin förmåga få Magnushof överlämnat åt Ormsö kommun för denna storartade uppgift.

Joel N—n.

### Rickholtz.

Från Spithamn meddelas, att några kvinnor hava förenat sig att hålla kristliga möten för kvinnor. Dessa möten hållas varje fredag. Vi önska — skrives det — att detta lilla frö bleve ett stort träd, som sträcker sina grenar till varje hem. Ett trettiotal av byns kvinnor både yngre och äldre äro ofta samlade. Även kvinnor från andra byar äro välkomna.

r—g.

### Brev från Ormsö.

U n g d o m e n o c h v å r e n .

Våren är redan kommen. Fåglarna kvittra med näbbarna uppåtvända och tacka Gud för den sköna våren, som är kommen. De äro glada däröver.

Just så är det också med ungdomen, vare sig man eller kvinna. Alla äro glada över våren och gå ut i det fria för att fröjda sig åt den sköna naturen. Ibland förekommer det några ringlekar, som äro lustiga.

När det blir vackert väder söka ungdomarna sina nöjen på sjön med segling. Icke långt från Diby strand ligge en liten obodd ö, som heter Tjuka. Dit böra vi styra. Den är utmärkt vacker med träd, blommor och gräs. Det är en sak för ungdomen att akta på, ty våren kommer icke mer än en gång om året.

En suttonåring.

### Reval.

På Svenska Folkförbundets teafon den 7 dennes höll hr E. Pettersson ett föredrag om den sociala uppfostran. Talaren bevisade sakligt och väl de åligganden som samhällets olika organisationer hava i denna fråga. Pastor Linderstam gav, en ärorik inblick i fångvårdsarbetet i Sverige.

### Ormsö.

Ett nytt uppslag i S. O. V. verksamhet är kvinnornas enskilda möten. Tre dylika sammanträden hava redan avhållits i Hullo, Kärslätt och Fällana och det fjärde avhölls 3:dje dag påsk i Förby. Alla gånger voro lokalerna fyllda till trängsel. Programmen upptogo föredrag i hälsovård och bildning, uppläsningar, sång och musik samt först tankeutbyte i det framhållna. Härigenom hava flera kvinnliga medlemmar tillförts föreningen. Avdelningen kallar sig — besynnerligt nog — Mariaföreningen, fast den har mera gemensamt med den jordiska Martha. — Vore det ej skäl till att bilda även en ungdomsavdelning, samla de unga krafterna kring ideella värden? Avdelningen "Unga Krafter" borde med det snaraste konstitueras. Vad säga ungdomarna själva?

Joel N—n.

### Ormsö.

Tisdagen d. 23 april hade härvarande avdelning av S. O. V. enskilt möte i Hullo svenska skola. Ett 50-tal medlemmar voro närvarande. Ordf. lämnade en kort överblick över verksamheten. Medlemsantalet nu 127. Inkomsterna för 1919 Emk. 526:80, utgifterna Emk. 255:53, kassabehållning Emk. 271:27. Bland beslut som fattats förtjänar omnämnas anslutning till den under bildning varande kooperativa handelsföreningen på Nuckö. — Beslöts vidare inbjuda någon av svenska professorerna i Dorpat till föredragsturné till ön.

Till gratisutdelning hava erhållits från Sverige följande tidningar:

Vårt Land och Folk . . . 10 ex.

Ängelholms Dagblad . . . 1 "

Aftonbladets halveckoupplaga 1 "

Ordföranden har bett red. av "Vårt Land och Folk" adressera 5 ex. av tidningen till kontor Joh. Nymann, Nuckö, för utdelning bland svenskarne å Nuckö.

Joel N—n.

### Från Korkis.

Under rubriken "Döden skördar" meddelades i Kustön nr 11 att Voldemar och Julius Samberg dött i "difteri". Läkare, som tillkallats, har dock konstaterat att dödsorsaken var hjärninflammation, vilket jag här ber få rätta.

A. Nyman.

## Lokala meddelanden.

Krigsministern meddelar att de soldater som äro födda 1890 och 1891 bli befriade från krigstjänsten den 15 april.

Hamnförvaltningen meddelar att finska ångarna "Viola" och "Ebba Munk" börja gå sina regelmässiga turer mellan Reval och Helsingfors varannandag.

## Utlandet.

Oroligheterna i Tyskland.

Von Kappps och Lüttvitz's regeringssaga är — som läsarne redan tidigare fått veta — slut. Revolutionen blev så att säga kvävd i sin linda. Den vann just icke någon utbredning utom Berlin. Naturligtvis slöto sig en del andra orter också till revolten, men de största delarna av Tyskland höllo på den Ebertska regeringen. V. Kapp och hans anhängare sågo att de misslyckades och i stället lyckades frambesvärja bolsjevismen, varför de lämnade regeringen ifrån sig efter att ha förklarat, att landets välfärd fordrade deras tillbakaträdande för att skapa enighet till kampen mot bolsjevismen. På flera platser i Tyskland hade proklamerats rådsrepublik och på andra platser åter förekommo våldsamma sammanstötningar mellan bråkmakare och regeringstrogn.

Någon slutlig uppkläring av läget har dock ännu icke kommit tillstånd. Tvärtom är ställningen på en del punkter tillspetsad, isynnerhet i det Rhen — Westphaliska industriområdet. Men 90 procent av arbetarne sägas dock vara för återgång till normala och ordnade förhållanden. Den långa generalstrejken har nämligen förlamat allt liv och livsmedelsbristen är stor. — Den nya

regeringen med rikskansler Hermann Müller i spetsen bemödar sig att på fredlig väg uppnå normala och ordnade förhållanden och det ser också så ut som om den stora konflikten vore på god väg att biläggas, men en svår stötesten bildar Frankrike, som icke vill tillåta Tyskland att sända tyska truppförsträckningar till den s. k. neutrala zonen vid Rhen för att där bilägga oroligheterna. Frankrike säger, att det endast då kan tillåta det, om även Frankfurt, Hamburg och Darmstadt överlämnades till de allierades krigshär. Det gör att tyska regeringen icke kan kuva upproren i Rhenområdet. Trupper ha dock sänts dit och England och övriga allierade tyckas inte vilja förhindra tyskarna att på detta sätt bilägga strejken och upproren. Frankrike protesterar dock alltfortfarande och har utan de övriga makternas samtycke erövrat staden Frankfurt.

I Danmark har det också varit regeringskris. Den radikala Zahles ministären har avgått och högermannen Liebe har sammansatt en ny s. k. arbetarministär. Ställningen har sett mycket betänklig ut. Folkalare yrka på republik eller sovjetregering och en storstrejk har utbrutit. Riksdagen skall sammankallas och ett rykte vill veta, att man söker bilda en ny ministär med Friis som chef.

Världsfreden tycks också så småningom närma sig. Ryssarna ha återigen kommit med ett fredsansbud till hela världen. Deras villkor äro: att sovjetrepubliken erkännes och att Ryssland kunde få återupptaga de ekonomiska förbindelserna med den övriga världen. Finland, Polen, Lettland och andra börja också fredsunderhandlingar med rådsregeringen.

Tecknen ha från detta års början tytt på att man litet varstades i världen börjar

## Annonsera i Kustbon!

Alla föreningar, kyrkoråd  
och kommunalråd måste  
i god tid annonsera alla  
; sina möten i Kustbon. :

få nog av ofriden och eländet efter världskriget, och att det börjar skrida hän mot en uppkläring av det allmänna världsläget. Men det går ytterst långsamt. Den gamla oförsonligheten och omedgörligheten resa sig alltjämt och tidtals kan det nog se så tröst- och hopplöst ut.

## Till Redak. insända brev.

Av förekommen anledning ber under-teknad härmed få meddelat, att min i Kustbon nr 10 under rubriken "Från utiken" införda artikel om kyrkan ej gällt någon viss församling och dess själaherde utan vår Estländska förra statskyrka i sin helhet. Som de svenska församlingarna utgöra en del av denna kyrka, gälla mina meningar således även våra svenska kyrkliga förhållanden utan att dock åsyfta enskild församling.

Farbror Svenske.

## ANNONSER

Tillkännagives att Gud den 28 mars  
hädankallat

**HARALD STAVAS**

Odinsholm,

i en ålder av 19 år 3 månader, djupt  
sörjd av

föräldrar och syskon.

## En eller två friska pojkar

om 15—16 år kunna få anställning som matroselever på min segeljakt. E. Gahnbäck, kontoret Nygatan 2.



## En estnisk militärmossa

märkt "F. K." bortbytt på föredraget den 11 april på svenska klubblokalen.

Torde överlämnas till denna tidnings redaktion, Riddargat. 3.



## Brev till Kustbon.

Om religionsundervisningen i de  
Estländska skolorna,

För "Kustbon" av John B.

I våra dagar talas mycket för och emot religionsundervisningen i skolorna. Här ett uttalande, som skrikenten "John B." ber införa. Vi hoppas även få höra våra andra medarbetares och allmänhetens mening i frågan:

"Konstituanten har i andra läsningen av grundlagarna för Estlands skolor mottagit § 1 i följande ordalydelse:

Våra skolor skola undervisa barnen i modersmålet, utan religionslära och kostnadsfritt.

Det kan vara för vårt ännu mycket religiösa folk ofattbart, att de nu skola skicka barnen till en skola, där de ej få någon lärdom i religion. Dock ligger förklaringen till regeringens handlingstått nära till hands.

Om religionsundervisningen skulle vara tillåten i skolorna, skulle de olika "tros"-lärarne hava fria händer att arbeta för och sprida ut bland eleverna sin tros förträfflighet framför de andras. Härigenom skulle det bliva ett visst slags jämsning bland eleverna, som i religion skulle bli delade i

åsikterna och skulle den enighet, som ovillkorligen är nödvändig för ett fruktbart uppfostringsarbete, förloras. Vi veta dessutom, att såväl läraren som eleven ej kunna komma från vetenskapen. Naturvetenskapen ger oss en helt annan skapelsehistoria, sundare och fattbarare, än de olika religionerna göra. Eleverna skulle vid omöjligheten att få klarhet i sådana vesentliga saker stå som vid en korsväg utan vägvisare.

I förra århundrades början uteslutades redan religionsundervisningen i de Amerikanska skolorna, icke därför att regeringen där ställde sig fientlig mot religionens undervisningen, utan därför, att icke alla medborgare hade samma åsikt om religionsundervisningen som t. ex. i räkning, skrivkonst o. s. v. Att religionsundervisningen blivit utesluten ur skolprogrammet betyder icke att den är förbjuden, tvärtom hava barnens föräldrar härigenom friare händer att uppfostra barnen just i den tron, de anse vara mest riktig. Numera skall skolan ej lämna eleverna några som helst trosuppfattningar, än de, barnen få i hemmen, vid söndagsskolor, o. s. v. Därför kunna vi anse regeringen hava handlat rätt i denna sak.